

תואר ראשון החוג לחשבונאות

1211.3115 - סמינר בחשבונאות ניהולית ומימשל תאגידי

Managerial Accounting and Corporate Governance Seminar

דרישות קדם: מבוא לטכנולוגיות מידע; יסודות המימון; חשבונאות ניהולית; מודלים בחשבונאות ניהולית מתקדמת, כלכלת עסקים ב*^{*}; מבוא לסטטיסטיקה וסטטיסטיקה לניהול*
* תלמידים שחוגם השני אינו כלכלה מתבקשים לעיין בטבלת ההמרה המופיעה בתכנית הלימודים.

סמסטר ב' – תשפ"ב – קבוצות 03 04 05

שיעור:

קבוצה	יום בשבוע	שעה	מרצה	דואר אלקטרוני
03	ד'	10:00-12:00	פרופ' דן וייס, רו"ח	weissd@tauext.tau.ac.il
04	ד'	12:00-14:00	פרופ' דן וייס, רו"ח	weissd@tauext.tau.ac.il
05	ד'	14:00-16:00	פרופ' דן וייס, רו"ח	weissd@tauext.tau.ac.il

שעת יום ד' 16:00-17:00 לפי תאום מראש
קבלה:
משרד: 308
טלפון: 03-6406303

מתרגל: מר אור רצקין 052-6490093
דוא"ל: orretzkin@gmail.com

היקף הלימודים

3 ש"ס שיעור.

ECTS 4 = 2 ש"ס – (European Credit Transfer and Accumulation System) ECTS, ערך הניקוד של הקורס במסודות להשכלה גבוהה בעולם שהינם חלק מ"תהליך בולוניה".

תיאור הסמינר

הסמינר עוסק בסוגיות מתקדמות של חשבונאות ניהולית, ביקורת ומימשל תאגידי בארגונים. נלמד מתודולוגיות לשימוש במידע פיננסי ומידע לא-פיננסי לקבלת החלטות, דוח, ובקרה. הסמינר מתמקד במספר נושאים בעלי חשיבות כלכלית ליצירת ערך בחברות, כדי להשיג שפורים בולטים של ביצועים פיננסיים ותפעוליים ובצוע ביקורת חשבונאית ובקרה אפקטיביים על תהליכים ניהוליים בארגון. בפרט, הקורס עוסק בסוגיות דוחים פנימיים, מחירי העברה, מדידת ובקרת עלויות, מודלים בקבלת החלטות ניהוליות, סוגיות במימשל תאגידי, ועוד.

תפוקות למידה

מטרת הסמינר לאתגר את הסטודנטים להשיג הבנה מעמיקה של סוגיות מתחום החשבונאות הניהולית והמימשל התאגידי. הסמינר יתן לסטודנטים כלים לשלב תובנות מעולם המחקר בחשבונאות יחד עם תמריצים של מנהלים, נסיון פרקטי ושיקולים רגולטוריים.

פרוט המטלות בסמינר, הערכת הסטודנט בסמינר והרכב הציון

1. דרישות הסמינר

- א. קריאת החומר הביבליוגרפי לפני השיעור הרלוונטי והבנתו (ראה סעיף 3 להלן).
- ב. כתיבה והצגה של הצעת מחקר לעבודה סמינריונית בקבוצה (ראה סעיף 4 להלן).
- ג. כתיבת עבודה סמינריונית בהתאם להצעה שאושרה (ראה סעיף 4 להלן).
- ד. עמידה בבחינה סופית (ראה סעיף 5 להלן).

2. חומר קריאה

נדרש לקרוא את חומר הקריאה לפני תחילת השיעור הרלוונטי ולהיות מוכנים לדיון בזמן השיעור. הבחינה בודקת בקיאות בחומר הקריאה ובחומר שנלמד בכיתה.

3. עבודה סמינריונית

א. הסמסטר נתמקד בנושאים הבאים:

- ניתוח מבנה עלויות, בקרת עלויות ועלויות דביקות (עלויות קבועות-משתנות ועלויות דביקות)
- השפעות על שכר טרחת רואי חשבון
- דירקטורים, דירקטוריון וסוגיות במימשל תאגידי בחברות ציבוריות
- סוגיות מיוחדות

ב. העבודה הסמינריונית מתבצעת בקבוצות של שלושה עד ארבעה סטודנטים.¹ כל קבוצה תגיש הצעה לעבודה סמינריונית עד **23 במרץ**. ההצעה תוגש בכתב ותאושר על ידי המרצה. יש להגיש למרצה הצעה **מודפסת** לפי המבנה המפורט בנספח א.

¹ על כל תלמידי הקבוצה להיות רשומים באותה קבוצת הרצאה. כחריג, ניתן לעשות עבודה סמינריונית בקבוצה מעורבת (שבה התלמידים רשומים לקבוצות הרצאה שונות) אך ורק אם כל תלמידי הקבוצה המעורבת מקבלים על עצמם מראש להציג את העבודה בשעת קבוצת הרצאה שתקבע על ידי המרצה. לגבי קבוצה מעורבת, המרצה יקבע את קבוצת ההרצאה בה תוצג העבודה על פי אילוצי הקורס.

כל קבוצה תציג את המחקר שלה לפני הכיתה. הצגה תהיה באמצעות שקפי Power Point (מומלץ עד 5 שקפים). המצגות יכללו סקירת מאמר רלבנטי, מטרות המחקר וממצאים ראשוניים. לאחר ההצגה ישאלו שאלות על ידי המרצה ותלמידי הכיתה. יינתן ציון על איכות העבודה, רמת המצגת, צורת ההצגה והעניין שהמצגת יצרה בכיתה.

העבודה הסמינריונית תוגש סמוך אחרי תום הסמסטר. העבודה תכלול, בנוסף לסקירה תיאורטית, ניתוח נתונים חשבונאיים וכלכליים משוק ההון הישראלי (או נתוני חברות ישראליות הנסחרות בשוק האמריקאי), תוך שימוש בניתוחים סטטיסטיים, ניתוח אירועים, או במודלים דומים לאילו שנסקרו בכיתה. ראה הנחיות לכתיבת העבודה בקורס בנספח ב.

ג. את העבודה הסמינריונית יש להגיש עד מועד ההגשה הרשום בתכנית הקורס למזכירות החוג לחשבונאות.

ד. לצורך העבודה הסמינריונית, מומלץ לעיין בין היתר במקורות הבאים:

- כתבי עת אקדמיים הנמצאים בספריית האוניברסיטה: The Accounting Review; Journal of Accounting Research; Contemporary Accounting Research, Journal of Management Accounting Research; Journal of Accounting & Economics.
- בספרות הקשורה בשוק ההון ובמידע חשבונאי, במחקרים שפורסמו על ידי מכון קסירר למחקר בחשבונאות, סדרת מחקרים יישומיים בחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב.
- אתרי אינטרנט של הבורסה www.tase.co.il המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות www.iasb.org.il, לשכת רואי חשבון בישראל www.icpas.org.il, רשות ניירות ערך www.isa.gov.il, אתר רשות ניירות ערך בארה"ב ואחרים.
- ספריית לשכת רואי חשבון בישראל, תל אביב.
- מאמרים נבחרים מביטאון "רואה החשבון".

5. ציון הקורס

- עבודה סמינריונית – 50%. ציון העבודה יתבסס על העבודה הכתובה, המצגת, תגובת תלמידי הכיתה, ועל השתתפות פעילה במפגש הייעוץ ב-23 במרץ.
- בחינה סופית – 50%. הבחינה תכלול את חומר ההרצאות, הקריאות, מצגות התלמידים וכל הדיונים שנערכו בכיתה. הבחינה תערך בחומר סגור. לקבלת ציון "עובר" בקורס, על הסטודנט ללמוד בבחינה סופית בציון 60 לפחות.

קבלת ציון עובר בקורס מותנית בקבלת ציון עובר בבחינה הסופית וגם בעבודה הסמינריונית, בנוכחות בפגישות הייעוץ (למעט העדרות מוצדקת על פי נהלי הפקולטה), ובהגשת טבלאות מסכמות במועד. כשולן בקורס מחייב לחזור על הקורס כולו, לרבות בחינות, עבודות סמינריוניות, מצגות וכו'. ציונים בקורס כפופים להנחיית תקנון ציונים.

מדיניות שמירה על טווח ציונים

הציון יקבע בהתאם למדיניות שמירה על טווח ציונים כפי שמפורט באתר החוג לחשבונאות.

<https://coller.tau.ac.il/BA-students/programs/2021-22/accounting/rules/grades>

הערכת הסמינר ע"י הסטודנטים

בסיומו של הסמינר הסטודנטים ישתתפו בסקר הוראה על מנת להסיק מסקנות לטובת שיפור הסמינר וצרכי והאוניברסיטה.

אתר הסמינר

אתר הסמינר יהווה המקום המרכזי בו ימסרו הודעות לסטודנטים, לפיכך מומלץ להתעדכן בו מדי שבוע, לפני השיעור, ובכלל – גם בתום הסמסטר. (לצורך תיאום עינייני הבחינה למשל).

שקפי הסמינר יהיו באתר הסמינר.

לתשומת לבכם - בכיתה ידונו נושאים משמעותיים (ובפרט דוגמאות) שאינם מופיעים בשקפים. כל אלו הינם חלק בלתי נפרד מחומר הסמינר.

סמינר בחשבונאות ניהולית ומימשל תאגידי – סמסטר אביב תשפ"ב
תכנית הסמינר ולוח זמנים

מועדי קריאות חובה מועדי הגשה	נושא	מועד	מפגש
מאמרים מספר 1, 2 ברשימת הקריאות	<ul style="list-style-type: none"> מבוא לסמינר מבני עלויות, בקרת עלויות, ועלויות דביקות 	23/2	1
מאמרים מספר 3, 4, 5 ברשימת הקריאות	<ul style="list-style-type: none"> דירקטורים, דירקטוריון וסוגיות במימשל תאגידי בחברות ציבוריות סוגיות בשכר טרחת רואי חשבון 	2/3	2
	הנחיות לעבודה סמינריונית	9/3	3
	חופש פורים	16/3	
הגשת הצעת מחקר לפי ההנחיות בנספח א'. ניתן להגיש מוקדם יותר בתא של המרצה בקומה שלישית.	אישור הצעות לעבודה סמינריונית - מפגשי ייעוץ קבוצתיים (נוכחות חובה) משעה 10:30 עד 3:30 אחה"צ	23/3	4
	סקירת שיטות אקונומטריות	30/3	5
מאמר מספר 6	SOX	6/4	6
	חופשת פסח		
	מפגשי ייעוץ קבוצתיים	27/4	7
	חופשת יום העצמאות	4/5	
הגשת טבלאות מסכמות של תוצאות ניתוח הנתונים. ניתן להגיש מוקדם יותר בתא של המרצה בקומה שלישית.	הטיות בדווח חשבונאי	11/5	8
	מצגות תלמידים	18/5	9
	מצגות תלמידים	25/5	10
	מצגות תלמידים	1/6	11
	מצגות תלמידים	8/6	12
מועד הגשת עבודות סמינריוניות: 26.6.20	הגשת עבודה סמינריונית		
3.7.20	מבחן מועד א		
17.8.20	מבחן מועד ב		

- הצעות מחקר יוגשו עד יום רביעי 23 במרץ במהלך פגישת ייעוץ קבוצתית. **חובת נוכחות על כל חברי הקבוצה**. פגישות הייעוץ יערכו ביום רביעי 1 לאפריל **משעה 10:30 עד 3:30** אחה"צ, בחדר 308. לוח לרישום זמני פגישות לכל קבוצת סטודנטים יפורסם. יש להרשם מראש. הגשה מוקדמת מתבצעת בתא של המרצה בקומה שלישית. נושא יכול להיות מאושר לשתי קבוצות סטודנטים (ולא יותר) על בסיס כל הקודם להגיש הצעת עבודה סמינריונית זוכה.
- קבוצת תלמידים רשאית לבקש לא לשבץ את הצגת העבודה בכתה באחד ממועדי המצגות. הבקשה תתבצע בכתב בלבד על גבי הצעת העבודה הסמינריונית. יעשה מאמץ גדול להענות לבקשות במסגרת אילוץ הקורס, אך אין כל התחייבות לקבוע מועדי מצגות על פי הבקשות. מועדי המצגות של כל הקבוצות יתפרסמו באתר הקורס. **לא יערכו שינויים במועדי המצגות לאחר שפורסמו.**

רשימת קריאות

ניתן למצוא את כל המאמרים באמצעות GOOGLE SCHOLAR או באמצעות אתר ספריית מדעי החברה והניהול או באתר הקורס.

מבני עלויות, בקרת עלויות, ועלויות דביקות

1. Kallapur, S. and L. Eldenburg, 2005. Uncertainty, Real-options, and Cost Behavior: Evidence from Washington State hospitals *Journal of Accounting Research* 43(5), p. 735-752.
2. Anderson, M., Banker, R., and S. Janakiraman, 2003, Are Selling, General, and Administrative Costs 'Sticky'? *Journal of Accounting Research* 41(1), p. 47-63.

שכר טרחת רו"ח

3. האם שכר הטרחה יורד בעקבות החלפת משרד רואי החשבון? דן וייס, אביב בצלאל, אלזה מויסה, שוהם ניסטל ואסף פרידמן, *חידושים בניהול*, אוגוסט 2021.

https://coller.tau.ac.il/sites/coller.tau.ac.il/files/media_server/Recanati/management/newsletter/august2021/Weiss.pdf

דירקטורים, דירקטוריון וסוגיות במימשל תאגידי בחברות ציבוריות

4. Garner, J., Kim, T.Y. and Kim, W.Y., 2017. Boards of directors: a literature review. *Managerial Finance*.
5. Yermack, D., 1996. Higher market valuation of companies with a small board of directors. *Journal of Financial Economics*, 40(2), pp.185-211.

SOX

6. Coates, J.C. and Srinivasan, S., 2014. SOX After Ten Years: A Multidisciplinary Review. *Accounting Horizons*, 28(3), pp.627-671.

עבודה סמינריונית - דוגמאות לנושאים

מה מאפיין חברות עם רמה גבוהה של הוצאות קבועות?	<u>ניתוח מבנה עלויות, בקרת עלויות ועלויות דביקות</u>
השוואת היחס בין הוצאות קבועות למשתנות בין ענפים/מגזרי פעילות/קבוצות של חברות/ התפתחות לאורך זמן	
ניתוח דביקות (או/וגם יחס עלויות משתנות לקבועות) של עלויות מו"פ/פרסום/הנהלה וכלליות.	
ניתוח דביקות הוצאות בענפים מיוחדים/סוגי הוצאות מעניינים.	
השפעת גודל הדירקטוריון על שווי חברה.	<u>דירקטורים, דירקטוריון וסוגיות במימשל תאגידי בחברות ציבוריות</u>
האם סוג הדירקטורים (נשים/גברים, עו"ד/רו"ח/מהנדסים/כלכלנים/חסרי השכלה..., גיל, נסיון בענף, ...) משפיעים על שווי/סיכון חברה?	
השוואת ביצועים ורמת סיכון בין חברות ביטוח בישראל, אירופה, ארה"ב, אסיה.	<u>סוגיות בענף הביטוח (נושא מאתגר)</u>
סקירת השפעת IFRS 17 על דווחי חברות ביטוח בישראל.	
השפעות רגולציה: השוואת יחסי סולבנסי 2 בחברות ביטוח בישראל, אירופה, ארה"ב, אסיה.	
סקירת INSURETECH – הסבר בכתה	
(שינויים ב)מאפייני הדירקטוריון בחברות ביטוח וחברות אחזקה.	
דוגמה: ניתוח סוגי החברות הרשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב – התפתחות מספר חברות שיש להן בעל שליטה לעומת אחוז החברות שהשליטה בהן מבוזרת; חברות משפחתיות; חברות תעשייתיות – היי-טק/ פרמצבטיקה/ כימיקלים וכו'; מוסדות פיננסיים, חברות שיש להן רישום כפול בבורסה ישראלית ובבורסה בהו"ל.	<u>סוגיות מיוחדות</u> <u>בחירה בסוגייה מיוחדת מחייבת קבלת אישור המרצה מראש (לפני הגשת הצעת מחקר ביום 1 באפריל) כדי לוודא שהנושא מתאים למסגרת האקדמית של הסמינר.</u>

הנושאים המוצעים מהווים דוגמא בלבד. נושאי עבודה מקוריים שיציעו הסטודנטים על פי טעמם ותחומי העניין שלהם יתקבלו בברכה ובעידוד.

נספח א' – הצעה לעבודה סמינריונית

הצעת מחקר תפרט את נושא המחקר, חשיבותו, שיטות המחקר, הנתונים הדרושים, הפרקים הצפויים ורשימה ביבליוגרפית ראשונית. הצעת מחקר תכלול נתונים שנאספו על ידי התלמידים כדי להראות היתכנות של המחקר המוצע. יש להסתמך על מאמר בקביעת שיטת המחקר תוך ציון המקור בצורה המקובלת.

הצעת מחקר תוגש לפי המבנה הבא ותכלול דף כותרת + עד שלושה עמודים מודפסים + טבלה:

1. דף כותרת – נושא, שמות התלמידים + מספרי זהות + מספר קבוצת רישום לקורס. העדפות לגבי מועד הצגת העבודה בכתה (אם יש) יפורטו בתחתית הדף.

2. הצגת הנושא: הסבירו את נושא המחקר. מדוע הנושא חשוב? מדוע הנושא מעניין אתכם? מה אתם מצפים למצוא? (עד 10 שורות)

3. ידע קיים – מה ידוע על הנושא? השתמשו במאמרים, קטעי עיתונות או חקיקה וגילויי דעת חשבונאיים כדי לסכם מימצאים שדווחו בעבר וידועים מעבודות קודמות. בסוף חלק זה סכמו את הידע הקיים בשניים-שלושה משפטים ואז הסבירו מה אתם מתכוונים לבדוק. (עד עמוד וחצי)

4. השערת המחקר – נסחו משפט ברור מה אתם מתכוונים לבדוק בעבודתכם. משפט זה יכתב בכתב מודגש. ניתן לרשום שני משפטים אם בכוונתכם לבדוק שתי השערות.

5. בדיקת השערת המחקר - יפורטו הנתונים הדרושים, מקור הנתונים, ושיטת הנתוח. בחלק זה יפורטו המשתנים שאתם מודדים, שיטת ביצוע השואת ממוצעים כדי לקבוע איזה משתנה מקבל ערך יותר גבוה בממוצע, משואת רגרסיה, וכו'. יש להסתמך על מאמר בקביעת שיטת המחקר תוך ציון המקור בצורה המקובלת. רשמו מה אתם מצפים למצוא. (עד עמוד אחד)

6. טבלה – הטבלה תפרט את המשתנים העיקריים ותציג נתונים לגביהם. כדי להכין את הטבלה עליכם לאסוף את נתוני המשתנים הדרושים לעבודה (באופן חלקי – כדי שאתם תשתכנעו שהנתונים קיימים, ואתם מסוגלים להשיג אותם). בראש הטבלה יבוא הסבר מה מוצג בטבלה. ראו דוגמה מצורפת.

(ניתן לסטות מהפורמט המוצע על פי הצורך)

נתוני חברות ונתונים בשנת 2019

הטבלה מציגה את כל המשתנים הדרושים בעבודה לגבי שלוש חברות מדגמיות בשנת 2019. המחקר יכלול את 100

החברות הכלולות ברשימת ת"א-100 ביום 31.12.2019.

משתנים	מקור הנתונים	חברה א	חברה ב	חברה ג
מכירות (מל' שקלים)	סופראנליסט	10.0	20.0	100.0
סה"כ נכסים (מל' שקלים)	סופראנליסט	11.3	15.6	88.0
הון עצמי (מל' שקלים)	סופראנליסט	2.0	40.0	40.0
רווח תפעולי (מל' שקלים)	סופראנליסט	1.7	4.5	- 0.6
שווי שוק (מל' שקלים) בסוף השנה	אתר הבורסה	25.0	60.0	30.0
רווח נקי (מל' שקלים)	סופראנליסט	1.0	3.0	- 2.0
מכפיל רווח = שווי שוק חלקי רווח נקי	חישוב	25.0	20.0	לא קיים
מכפיל הון = שווי שוק חלקי הון עצמי	חישוב	2.5	15.0	0.75

הנחיות אלה כלליות בלבד ומותר לסטות מהן.

תמצית מנהלים – תענה על השאלות הבאות: מהו נושא המחקר? מדוע הנושא חשוב? מה התוצאות העיקריות? מי מתעניין בתוצאות (למשל משקיעים, רגולטורים, דירקטורים, מבקרים חיצוניים)? מה למדתם מהעבודה? (עד 12 שורות)

פרק 1 – מבוא. המבוא יכלול 5 פסקאות כך (סה"כ עד 3 עמודים):

- 1.1 מוטיבציה למחקר - הצגת נושא המחקר ודיון מדוע שאלת המחקר חשובה.
- 1.2 ידע קיים – תמצית הידוע לנו בנושא המחקר מקריאת ספרות, מאמרי עיתונות ומקורות אחרים?
- 1.3 תוצאות המחקר – סכום ברור של התוצאות העיקריות.
- 1.4 השלכות - מה ההשלכות של המחקר על משקיעים או רגולטורים או דירקטורים או מבקרים חיצוניים?
- 1.5 מה למדנו מהמחקר?

פרק 2 – השערת המחקר (עד 3 עמודים)

2.1 ידע קיים - סקירה מפורטת של הידע הקיים בספרות בנושא המחקר. הסתמך על מאמרים, קטעי עיתונות, גילויי דעת וכו' לפי הצורך. בסוף חלק זה סכמו את הידע הקיים בשניים-שלושה משפטים ואז הסבירו מה אתם מתכוונים לבדוק.

2.2 השערת המחקר - נסחו משפט ברור מה אתם מתכוונים לבדוק בעבודתכם. משפט זה יכתב בכתב

מודגש. ניתן לרשום שני משפטים אם בכוונתכם לבדוק שתי השערות.

פרק 3 – שיטת המחקר – סקירה של: (עד 3 עמודים)

3.1 מקור הנתונים ופרוט המשתנים (כולל טבלה המתארת כל אחד מהמשתנים באמצעות ממוצע, שכיח, שונות, ...)

מודל ניתוח הנתונים כפי שלמדתם בקורס בסטטיסטיקה (טבלת השוואת ממוצעים, רגרסיה, וכו').

פרק 4 – תוצאות (עד 4 עמודים)

4.1 פרוט של התוצאות (כולל טבלאות המתארות את תוצאות הניתוחים הכמותיים)

4.2 דיון בתוצאות – האם הן תואמות את ציפיותיכם?

פרק 5 – הערות ביקורתיות - פרק זה יכלול הערות ביקורתיות שלכם על העבודה ויציין מגבלות שלה (למשל, אם המסקנות מבוססות על מדגם קטן מדי).

פרק 6 - רשימת מקורות ערוכה בצורה מדוייקת.

פרק 7 - כל הטבלאות (ממוספרות בסדר רץ).

לעבודה יצורף דיסק שיכלול:

- קובץ **WORD** המכיל את העבודה הסמינריונית.
- קבצי כל המאמרים המופיעים ברשימת המקורות.
- כל קבצי הנתונים והעיבודים.